

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

4. søndag etter pinse

Fjellhamar kirke 20. juni 2010

Lukas 15,11-32

PREKEN

1. DEN BORTKOMNE SØNN – LUKAS 15,11-24

¹¹ Jesus sa: En mann hadde to sønner. ¹² Den yngste sa til ham: «Far, gi meg den delen av formuen som faller på meg.» Han skiftet da sin eiendom mellom dem. ¹³ Ikke mange dager etter solgte den yngste sønnen alt sitt og drog til et land langt borte. Der sløste han bort alle pengene i et vilt liv. ¹⁴ Men da han hadde satt alt over styr, kom en svær hungersnød over landet, og han begynte å lide nød. ¹⁵ Han gikk da og tok arbeid hos en mann der i landet, og mannen sendte ham ut på markene for å gjete svin. ¹⁶ Han ønsket bare å få mette seg med de belgene som grisene åt, for ingen gav ham noe. ¹⁷ Da kom han til seg selv og sa: «Alle arbeidsfolkene hjemme hos min far har mat i overflod, mens jeg går her og sulter i hjel! ¹⁸ Jeg vil bryte opp og gå til min far og si: Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. ¹⁹ Jeg fortjener ikke lenger å være din sønn. Men la meg få være som en av leiekarene dine.» ²⁰ Dermed brøt han opp og drog hjemover til sin far. Da han ennå var langt borte, fikk faren se ham, og han syntes inderlig synd på ham. Han løp sønnen i møte, kastet seg om halsen på ham og kysset ham. ²¹ Sønnen sa: «Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være din sønn.» ²² Men faren sa til tjenerne: «Skynd dere! Finn fram de fineste klærne og ta dem på ham, gi ham ring på fingeren og sko på føttene. ²³ Og hent gjøkvalven og slakt den, så vil vi spise og glede oss. ²⁴ For denne sønnen min var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen.» Og så begynte festen og gleden.

2. TAKK OG LOV FOR HUNGERSNØDEN!

Jeg satt og tenkte på hva som hadde skjedd hvis det ikke hadde blitt noen hungersnød? Og han ikke hadde kommet til seg selv og dratt hjem? Hvor ille hadde det vært? Uten hungersnøden hadde han sikkert blitt boende resten av livet i landet langt vekk fra faren og familien. Det var sikkert ikke spesielt fristende å flytte hjem igjen etter det han hadde gjort hvis livet hadde vært greit nok der han var. Etter at arven fra faren var brukt opp hadde han sikkert fått seg en jobb og levd videre det samme livet bare med mindre penger mellom hendene. Om han hadde stiftet seg familie etter hvert er vel også mulig, men ikke sikkert. Hvor ille hadde det livet vært? Tja, si det. Greit nok på et vis. Men han hadde gått glipp av en god del.

I ettertid tror jeg definitivt den bortkomne sønnen hadde sagt: Takk og lov for hungersnøden! Jeg tror han i ettertid ville ha takket for hungersnøden som fikk han så langt ned at han måtte ta et oppgjør med seg selv. Ut fra det han hadde gjort måtte han synke så dypt før han måtte innse hva han hadde gjort og var villig til å ta sjansen på å reise hjem igjen. Så takk og lov for hungersnøden tror jeg han vil si. Hvorfor?

Selv om ikke det ville livet han levde var det verste for han så er det klart det ikke skal bagatelliseres. En elendig økonomisk prioritering hvor store summer ble sløst bort på tull og tøys. Sannsynligvis konfliktfylte relasjoner til ulike kvinner, og kanskje far til flere barn med ulike mødre. Omgang med alkohol kan ha gitt han farlige vaner og mønstre i møte med ting som var ubehagelig å møte. Og ikke minst mulig tap av selvrespekt ut fra en selvopptatt og lite forbilledlig livsførsel helt på tvers av den arv og de holdninger og verdier som var gitt han hjemmefra.

3. Å BRYTE MED SIN FAR OG FAMILIE

Men verre enn de dårlige sidene fra et vilt liv, vil jeg tro det var å leve livet sitt uten kontakt med sin far og familie. Gjennom jobben min som prest så får jeg høre en del livshistorier, og det hender ikke så rent sjeldent at det er helt brudd på kontakten til en av foreldrene eller søsken. Ofte av forståelige grunner. Men uansett grunn så bærer det noe vondt med seg. Den bortkomne sønnen må hele livet gnages av hva faren tenker om han og det bruddet han har gjort, hvordan det går med dem hjemme, og hvordan livet hadde vært hvis han hadde blitt hjemme. For dette handler om dypere ting enn å gjøre som faren sin sier eller forventer. Det handler om identitet og tilhørighet. Blod er tjukkere enn vann sier vi, og mener at familie og slektsbånd går dypere enn det meste annet. I alle samfunn har familien med slektens gang vært den mest sentrale byggekloss. Fordi det er sånn Gud har skapt oss og villet det. Alle er vi båret frem og formet mest av alt av våre foreldre. På godt og vondt. Men de er vårt kjøtt og blod og det er tjukkere enn vann. For de fleste er det jo ingen steder hvor vi får mer kjærlighet og omsorg enn hos vår nærmeste familie.

Å bryte tvert med sin familie, slekt og oppvekst som den bortkomne sønnen gjorde er normalt sett et liv med store hull og sår som knapt noen andre kan tette.

Jeg klarer ikke la være å dele min uro for at vi som en følge av dagens ekteskapslov har normalisert et slags lignende brudd midt i familien. Nå er ikke mor, far og barn den naturlige grunncellen i familien lenger. Nå kan to av samme kjønn eller enslige gjennom donorer eller surrogatmødre skaffe seg barn. Vi fratar barnet å kjenne til 50 % av sin arv før de er 18, og sier at det er ikke så viktig at de i praksis må leve hele livet uten kontakt med sin biologiske far eller mor. En ting er at samlivet blir vanskelig som fører til enslige foreldre – det er det mange her som har opplevd, eller ulike tragiske/nødfylte situasjoner som gjør behov for fosterhjem og adopsjonsforeldre avgjørende viktig. Men å gjøre nødssituasjoner til like normalt i utgangspunktet er å snu ting på hodet. Jeg er urolig for at vi ikke skjønner hva vi gjør mot disse barna ut fra voksnes behov for å få barn når det passer dem uavhengig av om de har noen å få det sammen med.

4. FAREN SOM VENTER PÅ OSS

Men tilbake til spørsmålet hva som ville skjedd hvis det ikke hadde blitt noen hungersnød. Jeg tror kanskje at den viktigste grunnen til at den bortkomne sønnen i ettertid hadde sagt takk og lov for hungersnøden, er at uten den hadde han aldri fått opplevd velkomsten til faren. Uten hungersnøden hadde han aldri fått opplevd farens glede og lykke over å se han igjen. Uten hungersnøden hadde han aldri skjønt hvor høyt han var elsket av sin far. Da hadde aldri fått se sin far komme han løpende i møte, kaste seg om halsen på han, kysse han, tilgi han blankt, og kalle sammen alle til en storslått fest fordi han var kommet hjem. Og det er jeg 100 % sikker på. Ingen i landet langt vekke kunne på noen som helst måte ha møtt han med en sånn kjærlighet.

Denne faren er jo et fantastisk varmt og sterkt bilde på Gud. På hvem han er og hvordan han vil møte oss. For jeg tror at vi mennesker er skapt for å ha kontakt med Gud vår Far. Det er noe som ikke faller helt på plass uten at vi vender oss til Gud. Mennesket er åndelig, og det rommet, den himmelen over vårt liv, er det bare Gud vår Far som kan fylle. Alle tekniske duppeditter, alle mulige fotballkamper, kongelige bryllup, all mulig medisinsk hjelp, kan ikke fylle det rommet, gi oss den himmelen over livet. Selv om man skulle kunne plassere evnen til åndelighet i et bestemt gen så endrer jo det ingenting. Det bare viser at vi er skapt sånn.

Gud står der som faren til den bortkomne sønnen og venter spent og kjærlig på oss alle sammen. På deg og på meg. I den grad vi ikke har noe kontakt med han kan det jo for noen være fordi vi lever et vilt liv. Men kanskje er det mer fordi vi ikke synes vi trenger han. Hungersnøden har vel ikke rammet oss enda? Det skal sterk rygg til å bære gode dager. Vi kan lett miste av synet hva som virkelig er sant og viktig i livet. Mange berøres av å møte fattige deler i vår verden. Senest på en sending fra fotball VM fortalte noen om afrikaneres humør og glede. Andre snakker om fattiges varme og omsorg og vilje til å dele. Og deres tro på noe som er større enn dem selv. Vi er kanskje rike på ting og tang, men fattigere på humør, glede, kjærlighet og tro.

5. NÅR KRISEN KOMMER – HVA DA?

Jeg skal ikke si at jeg ønsker meg en hungersnød. Men kanskje ville jeg si at en hungersnød kunne gjort oss godt i velfødde, selvtilstrekkelige Norge. Men det er ikke bare en hungersnød som kan kaste oss ut i et selvransakende møte med oss selv. Det finnes flere andre kriser som kan bli til like avgjørende korsveier i livet hvor vi kan komme til oss selv. Å bli foreldre kan gi tanker og perspektiver som snur ting opp ned for oss. Å ha prøvd mye livet og man kjenner seg trøtt og desillusjonert og lurer på hva som er meningen. Et samlivsbrudd. Et dødsfall.

Hva gjør vi da? Utover å stå i det sammen med dem vi har rundt oss? Den bortkomne sønnen gjorde et viktig valg da, om å vende tilbake til og nærme seg det han egentlig kom fra, sine røtter. Han håpet å møte såpass forståelse og omsorg at han kunne få jobbe hos faren sin, ikke bli sønn. Vi vet ikke minst ut fra denne fortellingen hvordan Gud vil møte oss. Som en ventende Far som mer enn noe annet ville bli utrolig glad og lykkelig over å få se oss igjen. Fordi han elsker oss. Det bildet håper jeg vi alle kan ta med oss av Gud.

En Gud som ikke kan vente med å tilgi, gi ny muligheter, og lage fest for barna sine som kommer hjem. Og barna hans er alle jordens barn. Det står en og venter på oss. Du finner han i dåpen, og deretter finner du han i ditt hjerte. Du finner han i bibelens fortellinger og ord, du finner han når du blir stille og ber, du finner han i kirken – i møte med andre som tror. Du kan få en aning av det i nattverden etterpå. Faren som venter. Kanskje kommer du til deg selv her i dag og aner at det er noe mer, en far som elsker deg og venter på deg. Da kan vi alle bryte opp og gå til nattverd og møte en Far sin kjærlighet til oss i form av brød og vin. Moralsk standard og antall kirkebesøk betyr ingenting. Han tar i mot alle.